Ötvenkettedik évfolyam 1894. 7. szám. Debreczen, vasárnap, február 11.

Előfizetési feltételek:
Fizetendö Debreczenben.
Egész évre . . . . . 2 frt.
Fél évre . . . . . 1 „
Községeknek 60 kr. évi postadíj előleges beküldése után ingyen.
Egyes szám ára 5 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:
Rózsa-tér 16-dik sz. házban, (kenyér-piacz, Vilmos sörcsarnoka szomszédságában.)
Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESITŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési dijak:
Négy-hasábos petit sorért 5 kr; többszörinél 4 kr.
Nagyobb és többszöri hirdetéseknél nagyon kedvező engedmények tétetnek.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilttér"-ben megjelenö közlemény minden petit sora 15 kr.
Hirdetések és előfizetések helyben a *kiadói hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegdi K. Lajos* és *László Albert* könyvkereskedésében, Budapesten: *Goldberger A. V., Blockner J., Eckstein Bernát* és *Haasenstein* és *Vogler*, Bécsben, Prágában *Haasenstein* és *Vogler, A. Oppelik, Schaleck H.* és Párisban, Hamburgban és Majnai-Frankfurtban: *G. L. Daube és Mosse Rudolf* hirdetési intézetében fogadtatnak el.

A nép szava.

„A nép szava, Isten szava!"

Közel tizezer ember vett részt e hó 4-én a Debreczenben tartott népgyülésen.

Nem mondva csinált, nem körlevelek, aláirási ivek és hivatalos pressziók hatása hozta egybe e nagy nép tömeget, hanem a szőnyegen levő kérdés nagy és nemzeti fejlődésünket előmozditó hordereje.

A liberalizmus magasztos eszméje ült diadalt a népgyülésen, melyen a különböző politikai pártok követői, a különböző vallásfelekezetek tagjai együtt, egyérzéssel adtak kifejezést érzelmeiknek és gondolataiknak.

Jól esik, habár lapunk iránya teljesen kivül esik a politikai körön, kifejezést adunk és nézetet nyilvánitunk e tárgyban, mely az egész nemzet szivéből jövő ohajtás.

A lezajlott események után és nem azoknak hatása alatt irjuk e sorokat, hanem higgadt megfontolás következményei gondolatunk.

Mit is akar a magyar nemzet?

Megakarja valósitani azon magasztos eszméket, melyekért egy ezredéven át küzdött. Szabadság, egyenlőség és testvériség, a magyar alkotmány e szentháromságáért emelte fel szavát a nép. E szentháromságért küzdöttek a közel multban is a dicső névtelen hősök, kiknek szelleme lebeg felettünk intve, hogy alakot öltsön az, miért életüket s véröket áldozák.

Megakarja valósitani a nemzet azt, melyért a közel dicső multnak élő lelkes hazafiai mindig fölemelt fővel küzdöttek és küzdenek ma is.

Egyesiteni akarja a nemzet a különböző alkat részeket, hogy a magyar név az uj ezred év hajnalán a nagy világ előtt ép oly fényes, ép oly dicső legyen, mint volt hajdan.

Istenért, hazáért. E jelszó alatt küzdött fajunk és e jelszó alatt irta be nevét a világtörténet lapjaira arany betükkel és e jelszó alatt akarja ma egyesiteni, testvéreivé fogadni a különböző nemzetiségeket.

Nem uj dolgot, nem a nemzet testét alkotó elemek között gyülöletet szitó eszméket akar megteremteni, hanem ellenkezőleg lerombolja ama válaszfalakat, melyek eddig ember és ember között a különböző hitfelekezetek dogmatikus elvei vontak.

Nem támadja meg, a mint igen sokan tévesen hiszik, a különböző vallás felekezetek hitelveit, autonomiáját, hatáskörét sőt inkább, ha komolyan és emberien gondolkozva vizsgáljuk a szőnyegen levő polgári házasságra vonatkozó törvényjavaslatot világosan átfogjuk látni azt a nemes és nagy nemzeti horderővel biró intentiót, mely abban culminál, hogy a magyar nemzet ősi szentháromságán alapuló alkotmánya megteremtse a liberális egységes magyar nemzetet.

Mily szép, mily magasztos czél az, hogy a különböző nemzetiségek, melyek a mindig józanon és liberalisan gondolkozó magyar nemzet védő szárnyai alatt együtt küzdöttek, együtt örvendettek, együtt szenvedtek egy ezred éven át, az uj ezred év hajnalán egy testté egy lélekké tömörüljenek, s igy hatalmassá, nagygyá tegyék azt a hazát, melynek minden talpalatnyi helyéhez felejhetetlen emlékek kötik.

E szent és magasztos czélért küzd a nép az egész nemzet s ha akad egy töredék, mely hatalmával akadályokat gördit ennek megvalósitása elé azt kell hinnünk, hogy nem szeretik igazán ezt a sokat szenvedett hazát.

Bár látjuk, minden nap olvassuk, hogy a nemzet akaratával szemben foly az akna munka, de nem hisszük, nem hihetjük el, hogy azok is kik e gárda zászlója alatt küzdenek szivökben nem azt akarják, a mit maga a nagy nemzet test.

Nem hihetjük el, mert ma a XIX. század utolsó felében, nem képzelünk oly embert, ki a felvilágosodás bizonyos nemével nem birna és át nem látná azt, hogy nem szabadságról, hanem valódi liberalizmusról, nem folytonos ellenségeskedésről, hanem igaz testvériességről, nem faji és hitfelekezeti különbségről, hanem a rég óhajtott egyenlőségről van szó.

Ez igy van és ezt igy akarja a magyar nemzet párt és vallás különbség nélkül, hálátlan munka tehát küzdeni, akna munkát csinálni, mert ez megboszulja magát, és az ébredés oly dolgokat szülhet, melyek alapjában megtámadhatják azt, a miért a magyar nemzet és a különböző nemzetiségek egy ezred éven át küzdöttek.

A nemzet akarata széles e hazában önként nyilatkozik, minek fényes tanu jele az, hogy mindenhol, hová a kormány akarata eljutott, általános lelkesedéssel fogadtatott.

Fényes tanu jele továbbá az is, hogy a debreczeni népgyülés által hozott határozati javaslatokat felterjesztő memorandumot, melyet nem hordoznak házról házra, a mai napig már 15 ezer embernél több irta alá Hajduvármegyéből.

Nem kell a liberalizmus e szép nyilvánulásához e számadatnál több kommentár, mert tudjuk azt is, hogy hazánk többi vármegyéi sem fognak kevesebb számban a parlament előtt megjelenni.

Diadalt fog ülni a nemzet közóhajtása, diadalt fog ülni, mert: „a nép szava, Isten szava."

V.

Fölhivás a magyar közönséghez!

Ezredéves orsz. kiállításunk sikere érdekében kérjük a nemzet minden számottevő tényezőjének támogatását. E kiállitás nem egyszerü tárlatnak, látványosságnak van tervezve, mert a magyar nemzet ezer éves multjának képezi beszámolóját s ez a beszámoló nem lehet másolata az ugynevezett mutatványos kiállitásoknak, melynek egész sorozata követte egymást az utolsó évtizedben.

Kell, hogy ez alkalommal kulturánknak méltó hely jelöltessék ki Európa müvelődéstörténetében, kell, hogy bemutassuk iparunkat, müvészetünket, közgazdaságunkat a maga egész teljességében, minden számottevő tényezőjével egyetemben, kell, hogy most megmutassuk Európa nemzeteinek, hogy az államalkotó magyar nemzet ereiben pezsgő egészséges vér kering.

A nemes versengés megindult országszerte A vagyonos iparos, a ki áldozatokra képes, ott lesz termelése és munkájával; de ott lesz a kevesbbé tehetős, jeles iparos is, mert a nemzeti munkának ö is lelkes tényezője és ámbár áldozatokat kell hoznia, nem maradhat el, mert elmaradásával nem volna teljes, nem volna hüséges a magyar kultura bemutatott képe.

És e helyen appellálunk a nemes magyar középosztályra, a lelkes közönségre. Járuljon hozzá ő is a nemzeti verseny sikeréhez s hozza meg áldozatát a nagy czél sikere érdekében.

Nem olyan áldozatokról van szó, melyek a társadalmat nem illetik. Kérjük, hogy szükségleteinek fedezésével a kiállitás előtti években legyen némi figyelemmel a közel környezetében lakó jelesebb magyar iparosokra, kérjük, hogy rendeljen olyan tárgyakat, a melyeket az illető iparos az alkalomhoz méltó figyelemmel készitsen el és a nemzeti kiállitásra felküldvén vele mü- és kézmüiparunk magas szinvonalát kidomborithassa.

Az áldozat valóban oly csekély, hogy minden hazafinak meg kellene azt hozni. Egy-egy luxusbutordarab, egy müipar czikk, minden müvelt család szalonjában elkél s kiállitás nélkül is kereslet tárgyát képezi: annál inkább hisszük hát most, mikor a legnemesebb ügy támogatásáról van szó, hogy a magyar középosztály sietni fog megrendeléseivel a jeles, de kevésbé tehetős iparosság segitségére s megmenti őt attól, hogy ambicziójának tárgyát, munkája javát, esetleg figyelmen kivül hagyja a kiállitásokat csak futólag áttekintő közönség.

Főurainkat, főpapságunkat, nagybirtokosainkat bár ne kellene külön felhivunk ez alkalomra. Nekik adatott meg első sorban, — hogy Meczénásai legyenek a magyar iparnak s az ő bőkezü pártfogásuk tehetné lehetővé, hogy iparunkat bemutathassuk azon a magas szinvonalon, a melyre a külföld müiparát is emelte a Meczenások támogatása.

Ma még hosszu idő van a kiállitásig s ez a kérelem, még korainak tetszhetik sokak előtt. De hogy megtesszük már most annak különös oka, hogy egyrészt iparosságunkat figyelmeztessük, hogy a nemes magyar társadalomban segélyt fog találni, — másrészt, hogy ideje legyen munkája versenyképességéről és jó izléséről meggyőzni azt a társadalmat, melytől támogatást vár.

Szóval az iparosnak lesz ideje keresni a meg-

TÁRCZA.

Az Annuska hőstette.

Betette az ablakot, fázott; a dermesztő téli szél gorombán befujt a himzett gallérka alá s megremegtette törékeny alakját tetőtől talpig. Pedig csak egy pillanatra nézett ki. Csak addig mig elgördült a bérkocsi a legközelebbi gáz-lámpáig, a nagynénivel, meg két leányával, a kiket bálozni visz. A szobában még érzett a Szidi fehér csipkescháláról visszamaradt helitrop illat. S helyéből kimozditott hintaszéken egy pár fehér kesztyü hevert, melyről Emma a nagy sietségben leszakitotta a gombokat. A tükörasztalkán félig leégett gyertyák mellett félignyitott üres ékszerdobozok, leszórt gyöngyházhajtűk a szőnyegen.

Annuska türelmesen hozzáfogott a rakosgatáshoz. Becsengethetné ugyan a szobaleányt is, de jó szive van, sajnálja szegényt. Bizony eleget fáradozott mig összebirta a derekakat gombolni kövér kisasszonyain, mig egyenesre, kifogástalanra huzogatta a röpke illusio aljakat. Most biztosan átment a házmesterékhez trécselni — talán véletlenségből az a fiatal legény is ott van, ki a multkor oly szégyenlősen lapult meg egy szegletben mikor hirtelen Annuska a konyhába nyitott. Miért is ne menne? Annuska nem fél egyedül.

Eloltja a fölösleges gyertyákat, csupán egyet helyez a kandalló melletti kis tea-asztalra, s széket huz magának oda. Látni akarja a lángok szeszélyes ideoda libbenését — ez az ő szinháza. Hallani akarja az égő hasábok recsegését, pattogását — az az ő zenéje. A kandalló párkányához támasztott kis piros nemez czipők majd elégnek és Annuska remeg mégis. Fázik nagyon fázik, ugyan honnét veszi magát ez a rengeteg hideg.

Őt nem vitték a bálba. Da hát nevetséges, ugyan minek is vitték volna? A kegyelemből tartogatott kis rokont, ki szépségével nem tündököltheti? Ugy sem került volna tánczosa. Ott ült volna szégyentől pirosan a fal mellett, álmos mamák kevésbé irigylendő társaságában, kisérve vágyó, lázban égő szemekkel a tánczoló, boldogan mosolygó párokat. Nem, jobb ez igy, mint egy átvirasztott éj árán, összetiprott, csalódásokkal telt szivet vásárolni?

Hisz tudhatja már, hogy őt a férfiak nem szokták számba venni — legalább ugy ahogy más leányokat — mert barátjául mindenik szivesen fogadja. Annuska tudja hogy hozománya nincsen, szépsége nem ejt rabul senkit, azért nem is támaszt kényelmetlen igényeket senki fiával szemben. És némelyik hálás ezért. Van aki titkárává avatja fel, aki beengedi pillantani mézédes, rózsaszinü levélkékbe, aki beszél neki lenvirág szemekről, harmatos kacsókról, aki „in theoria" megtanitja rá, mi a szerelem. Szivesen hallgatja akármelyiket, irigység nélkül, s mindig szolgálatkész, jó pajtás.

Csak egy férfi van, akire rá se tud nézni, s épp az lakik tőszomszédságában. Ott, a folyasó tuloldalán, az a fekete mérnök. Egy nagy, marczona kinézésü férfi, akármibe fogadok elvihetné Annuskát az egyik tenyerén. És a nézése olyan zord, olyan haragos, az embernek torkán akad a szó, ha felé fordulnak azok a sötét parancsoló szemek. Egyszer, egyetlen egyszer nyujtott csak neki kezet mikor már éppen ki nem kerülhette, s ekkor is majd szét morzsolta hatalmas kezei közt a varrástól ugyis kisebessedett kezét.

Vajjon ő is a bálba van-e? Biztosan, miért lenne itthon. Különben ki tudja? Hisz oly mord, mit is keresne a mulatók közt. Meg lehet az igazságot könnyen tudni, elég ha a függönyt félrehuzzák egy iczi piczit. Csakugyan itthon van, szobájából lámpafény sugárzik ki. A balga! Ha Annuska lehetne helyében, ha Annuska lehetne férfi! El, elsietne innét, oda hol csábitó zenehangok mellett ittasodnak meg a szivek egymás ifjuságaitól.

El, el — de nem a bálba. El, el, mindig viszszatérő fegyelmezhetetlen bohó vágyak, tilos kivánságok. Mit tegyen, hogy lebilincselje gondolatait, hogy a magány, a lélekölő unalom közepette abból a fekete fürtös leányfőből tiltott territoriumra ne tévedjenek?

A kis asztalon előtte egy diszkötésü mesekönyv hever. Milyen furcsa kép van a fedelén! Egy kis vörössapkás ősszakállu törpe, aki egérhátról mesél egy kosár kaczagó gyermeknek. A kis Oszkár olvasott belőle vacsora előtt. Ugyan mit olvasott? A harmadik lapnál egy darabka kék szalag van betolva ott áll mellette mindjárt a mese czime is: „A pásztorleány és a kéményseprő." Furcsa kis mese; Annuska ismeri még piczi baba korából, mikor az elhunyt édes jó apa még neki is hordott könyveket.

A kis toilette-asztalon szerettek egymásba a a pásztorleányka és a kéményseprő, akik ugyanegy porczellánból voltak készülve. De közvetlen mellettük, a többi rippe-figurák között ott állt egy lógós fejü, vén kinézer, a pásztorleányka nagyapja, s ki szerelmi esdeklésükre mindjárt nem-et bólintott. Hanem a szerelmesek furfangosak, még ha csupán porczellánból készülvék is. A kis kéményseprő megszökteti menyasszonyát a kályhacsövein keresztül. Gyöngéden egyengeti az utat, óva vigyáz, hogy hova rakhatja porczellán lábacskáit, aranyozott czipellőit, biztosan vezérli, itt felemeli, amott karján viszi. És eljutnak szerencsésen a kémény kijáratáig. A kéményseprő a magasban ülve, ölében tartogatja picziny menyaszonyát. Fejük felett az ég millió csillagával, balzsamos lég csap feléjök, lent alszik a város... és megszólal a kis kéményseprő: „Nézd kedvesem, ez a nagy világ! Ott foglak én téged csak igazán magaménak mondani."

Hanem a pásztorlányka szédül a mint lenéz. Ha az ő kéményseprője most elbocsátaná ölelő karjaiból, menten lerohanna a mélybe, s összetörné porczellán tagjait. A kürtőn keresztüli ut is erősen megkoptatta czipellőin az aranyozást. Elkezd sirni: „Nem hittem, hogy ilyen borzasztó nagy a világ. Én olyan kicsiny vagyok, félek benne veled egyedül. Vigyél inkább vissza a fogságba, a vén kinézerhez!

Oh te ostoba pásztorleányka! Mondjad csak, hogy beszélhettél igy? Mit ér neked ha százan álldogálnak körülötted, de a száz közül egy sem a tiéd? Hogy félhettél valakivel, a ki szeretett?

Oh, ha most hirtelen ide toppanna elém valaki, akár ha olyan rut volna mint maga az ördög, de azt mondaná, hogy szeret, kezébe tenném kezemet, mondván: „vezess követlek!" Hisz a költő szavai szerint nem csak az az első szerelem, mely saját szivünkbe fakadt, hanem az is, melyet egy idegen szivben támasztunk: először.

Megragadnám, el nem eresztenném azt a végtelen boldogságot. Hosszu, örömtelen ifjuságom visszafojtott keserüségét elsirnám a kedves kebelen, s erős, olyan erős lennék a jövő csapásokkal szemben. És őt is boldoggá tenném. Ellesném gondolatait, s elmenekülnék vele valahová a világ végére, hol nincs zsembélő nagynéni, s gunyos, akadékoskodó, pajkos cousinok.

Csakhogy persze, persze, szegény leánynak ilyet gondolni se szabad. Valami sajátságos orrfacsaró büz riasztotta fel ábrándozásából. Visszahuzta a czipőcskéit, felemelte a ruhafodrokat, hogy nem-e égnek. Nem. És a szoba mégis mindinkább telve lett folytó sürü füsttel. Hirtelen kendőt köritett vállaira, s feltaszitotta az ablakot. Hideg, csipős lég, s egy csomó nagy, nedves hópehely csapódott arczába. Koromsötét volt künn; de hirtelen, mintha piros virágokat szórt volna szerte-széjjel láthatatlan kéz a sötét bolton. Piros tüzvirágok, nagy ragyogó szikrák szálltak felfelé a kéményből, s huldogáltak le a szerencsére vastag hólepellel borított háztetőre.

Nagyot, heveset dobbant Annuska szive a rémülettől.

W. H.

(Vége köv.)